7/4005

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelirler Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.GEL.0.82/8211-354
KONU: Soru Önergesi 14.12.04*059752

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 11.11.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4005-7816/24845 sayılı yazısı.

Antalya Milletvekili Sayın Atila EMEK'in tarafıma tevcih ettiği 7/4005 esas no.lu yazılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevabımız aşağıda açıklanmıştır.

Vergilendirme süreci tarh, tebliğ, tahakkuk ve tahsil işlemlerinden oluşmaktadır. Verginin tarhı, vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibariyle tespit eden idari bir işlemdir.

Uzlaşma, mükelleflerin adlarına yapılan tarhiyatı yargıya götürmeden önce başvurdukları idari sulh müessesesidir.Uzlaşmada izlenen amaç, mükellef ile idare arasındaki uyuşmazlıkları yargı öncesi aşamada giderip vergi alacağını kesinleştirmek ve bu suretle verginin Hazineye bir an önce intikalini sağlamaktır. Bu müessese, henüz tarhiyat aşamasında olan ve tutar itibariyle kesinleşmemiş bulunan vergi ve cezaların idari yoldan halli için getirilmiştir. İdarece yapılmış olan tespitlere göre önerilen ve ilgilisine tebliğ edilen tarhiyatlara karşı çeşitli yasal yollarla haklarını arama imkanı bulunan mükelleflerin, bu haklarını kullanmaktan vazgeçerek idare ile anlaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Tarhiyatın dayanağını oluşturan inceleme raporunda eleştiri konusu yapılan hususların yoruma ve tartışmaya açık olması, benzeri olaylarda yargının konuya yaklaşımı, tarhiyatın yargı mercilerinde dava konusu yapılması halinde idare aleyhine sonuçlanma ihtimali, matrah farkının takdir komisyonu kararına dayanıp dayanmadığı, konu hakkında Bakanlıkça oluşmuş müstekar kanaat bulunup bulunmadığı, mükellefin vergiye uyum sicili ve ödeme gücü gibi kriterler dikkate alınarak, belli miktarlarda indirim yapılabildiği gibi önerilen tarhiyatın idarenin konuya ilişkin kesinlik kazanmış görüşlerine aykırılık teşkil etmesi, yasal dayanağının olmaması veya maddi hata içermesi hallerinde salınan vergi ve/veya cezanın tamamının kaldırılması yoluna da gidilebilmektedir. Böylece bir taraftan yargının yükü hafifletilirken diğer taraftan vergi alacağının Hazineye intikal süresi kısaltılmaktadır. Herhangi bir tarhiyat uyuşmazlık konusu yapıldığında yargılama süresinin uzun sürmesi ve idare için risk taşıması hususu da dikkate alındığında, yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde saptanan bir miktarın ihtilafsız ödenmesi hem mükellefler, hem de idare açısından yararlı olmaktadır.

Tarh edilen vergi ve kesilen cezanın kesinleşecek miktarı konusunda vergi idaresi ile mükellefin pazarlık sonucu anlaşmaları şeklinde tanımlanabilecek uzlaşma müessesesi, 1963 yılında vergi hukukuna girmiş, Merkezi Uzlaşma Komisyonu da ilk olarak 1984 yılında teşekkül etmiş olup, bu güne kadarki bütün Merkezi Uzlaşma Komisyonlarında olduğu gibi bugün de yukarıda belirtilen kriterler esas alınarak uzlaşma talepleri incelenmekte ve sonuçlandırılmaktadır. Bundan sonraki uzlaşmalarda da aynı kriterler esas alınarak uzlaşma konusu tarhiyatlar, idarenin kesinlik kazanmış görüşlerine aykırılık teşkil etmesi, yasal dayanağının olmaması veya maddi hata içermesi hallerinde tamamen kaldırılabilecektir.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesinde vergi mahremiyeti konusuna yer verilmiş olup bu maddede, "Aşağıda yazılı kimseler görevleri dolayısıyle, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nef'ine kullanamazlar;

1. Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar;

2. Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'da görevli olanlar;

3. Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler;

4. Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler.

Bu yasak, yukarıda yazılı kimseler, bu görevlerinden ayrılsalar dahi devam eder..." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen madde hükmüne göre, vergi muameleleri ve vergi incelemeleri ile uğraşan memurları; mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemezler. Bu hükme aykırı hareket edenler hakkında, Vergi Usul Kanununun 362 nci maddesi uyarınca Türk Ceza Kanununun 198 inci maddesinde yazılı cezanın iki katı hükmolunur. Bu nedenle soru önergesinde yer alan birinci ve ikinci sorulara cevap verilmesi kanunen mümkün değildir.

Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesinin dört numaralı fıkrasında; " Mükelleflerin vergi tarhına esas olan beyanları, kesinleşen vergi ve cezalar ile vadesi geçtiği halde ödenmemiş bulunan vergi ve ceza miktarları Maliye Bakanlığınca açıklanabilir. Maliye Bakanlığı bu yetkisini mahalline devredebilir. Ayrıca, kamu görevlilerince yapılan adli ve idari soruşturmalarla ilgili olarak talep edilen bilgi ve belgelerle bankalara, yapacakları vergi tahsiline yönelik bilgiler verilebilir. Bu bilgilerin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir. Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenledikleri veya kullandıkları vergi inceleme raporuyla tespit olunanların, kanunla kurulmuş mesleki kuruluşlarına ve 3568 sayılı Kanunla kurulan birlik ve meslek odalarına bildirilmesi vergi mahremiyetini ihlal sayılmaz. Bu takdirde kendilerine bilgi verilen kişi ve kurumlar da bu maddede yazılı yasaklara uymak zorundadırlar. Maliye Bakanlığı, bilgilerin açıklanması ile ilgili usulleri belirlemeye yetkilidir..." hükümleri yer almaktadır.

7/4005

Söz konusu fıkra ile ilgili düzenleme, 293 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yapılmış bulunmaktadır. Bu tebliğin iki ve üçüncü bölümlerinde yapılan açıklamalara göre, açıklama kapsamına giren vadesi geçtiği halde ödenmemiş borcu olan veya kesinleşen vergi ve cezası bulunan mükelleflere ilişkin listeler her yıl vergi dairelerinde görülmeleri mümkün olan uygun yerlere asılarak açıklanmaktadır. Hazırlanan listelerin indirildiği tarihten sonra listede yer alan mükellefler hakkında listede yer alan bilgilerde dahil olmak üzere herhangi bir açıklamada bulunulmamaktadır.

Vergi Usul Kanununun vergi mahremiyeti ile ilgili 5 inci maddesinde mahremiyet kapsamına girecek olan bilgiler ile girmeyecek olan bilgilere ilişkin olarak ayrı ayrı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler, mahremiyet kapsamına girmeyen bilgilerin açıklanmasına imkan sağlarken mahremiyet kapsamına giren bilgilerin açıklanmasını yasaklamaktadır.

Bu itibarla, soru önergesindeki üçüncü soruda zikredilen mükellef isimlerinin açıklanması yukarıdaki fıkra hükmüne göre yapılmakta iken, soruda kastedilen diğer mükellefler hakkında bilgi verilmesi yine Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesindeki vergi mahremiyeti hükümleri uyarınca mümkün bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı